

Handleiding voor de leerkracht

•

Lessuggesties
bedoeld voor kinderen
van 8 tot 12 jaar

•

Voorwoord

1. Wat is Simon & Odil?

www.simonodil.com is een interactieve website en ziekenhuis-extranet voor langdurig of chronisch zieke kinderen. Je beroerd voelen en je dagen slijten in het ziekenhuis is al rottig genoeg – hoe lief de dokters en verpleging ook zijn. Maar als je ook nog eens je familie en je vriendjes moet missen, als je met moeilijke vragen zit, of als je je soms gewoon kapót verveelt ... Tja, dan wordt het er allemaal niet vrolijker op.

Zeker *dán* is een pc met toegang tot het internet een prima manier om te voelen dat je er niet alleen voor staat, om antwoord te krijgen op je vragen, om even gezellig te chatten, te lezen of spelletjes te doen.

In België zijn er meer dan 300.000 kinderen met een langdurige of chronische ziekte. Er zijn meer dan 200 pediatrische afdelingen of zorginstellingen waar deze kinderen al dan niet voor langere tijd verblijven. Simon & Odil wil het isolement van deze kinderen doorbreken.

2. Missie en doelstellingen

Het is onze missie om de communicatieleemte bij langdurig zieke kinderen en hun omgeving op te vangen door op een ethisch verantwoorde manier innovatieve en interactieve middelen aan te wenden welke moeten bijdragen tot de levenskwaliteit.

De doelstellingen van het project zijn drievoudig:

- Het isolement van langdurig zieke kinderen, thuis en in het ziekenhuis, doorbreken.
- De zorgen en angsten van ouders én kinderen verlichten.
- Het taboe dat er nog steeds hangt rond 'erg ziek' zijn - kanker, aids, mucoviscidose, brandwonden ... - doorbreken.

Het communicatieplatform

Het concept van Simon & Odil steunt op drie pijlers:

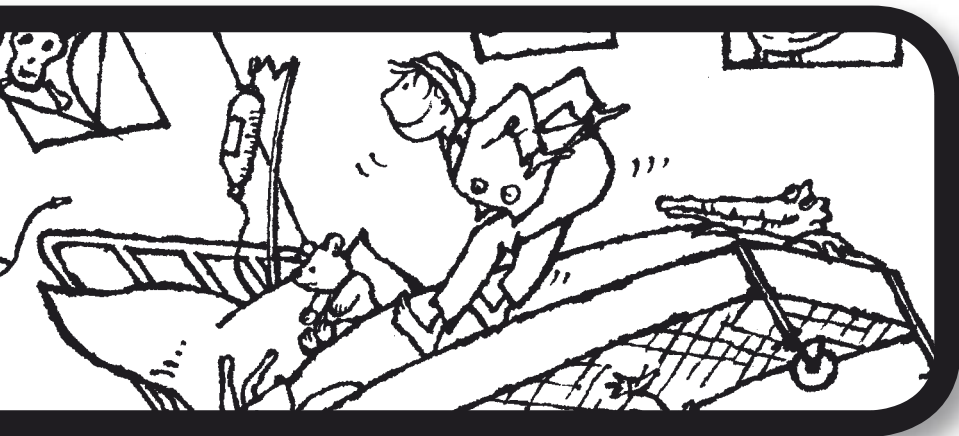
- Informatie: kinderen die met vragen worstelen over hun ziekte, over hun behandeling en soms ook over moeilijke dingen als leven en dood, krijgen daarop antwoord van mensen met verstand van zaken. Dus als kinderen met een probleem zitten waarover ze het liever niet hebben met de dokter, dan kunnen ze altijd terecht bij Odil. Trouwens, ook ouders met vragen kunnen bij ons terecht.
- Communicatie: praten en ervaringen uitwisselen met andere zieke kinderen, vriendjes of familie? Dat kan in onze volledig beveiligde chatroom. Verder zijn er grappige e-cards om te versturen en kun je zelfs via een webcam volgen wat er thuis of in de klas gebeurt.
- Amusement: lekker spelletjes doen, interactieve puzzels oplossen, grappige verhalen lezen over Simon & Odil, kleurplaten, links naar andere toffe sites, een leesboek ...

Alle diensten van Simon & Odil zijn gratis voor de zieke kinderen en hun omgeving.

3. Wie staat er achter Simon & Odil?

Het Simon & Odil project is ontstaan uit een kruisbestuiving tussen de medische wereld en die van het bedrijfsleven. Het is een initiatief van 4 enthousiaste professionals die zich verenigd hebben in de vzw 4 Kids – Boniverlei 15 – 2650 Edegem, waarvan ze tevens de bestuurders zijn. Zij staan in voor de operationele leiding van het project met de hulp van tal van vrijwilligers en medewerkers.

*Wil je Simon en Odil zelf even leren kennen
Kijk dan achteraan (p. 32), daar stellen ze zichzelf voor.*

Introductie

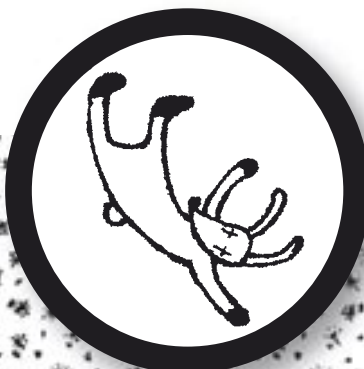
Lesonderwerp

Tijdens de les verken en verzamel je de voorkennis van je leerlingen. Wat weten ze al over ziek zijn, ziekenhuizen ... ? Welk gevoel roept dit bij hen op ? Hoe ervaren ze het als ze zelf ziek zijn of als ze eens voor een korte tijd niet naar school kunnen gaan? Hebben ze misschien al ervaringen met een langdurig zieke?

Lesdoelen

De leerlingen bouwen een woordveld op rond het thema 'ziek zijn' en

verwoorden de gevoelens die 'ziek zijn' bij hen oproept.

Lesgang

Als begin vertel je het verhaal 'Het leven zoals het is : de klas' over een meisje dat voor een lange tijd niet meer naar school gaat omdat zij moet opgenomen worden in het ziekenhuis (zie bijlage p. 19 - 20). Na het beluisteren van het verhaal krijgt elke leerling een werkblad waarop hij/zij zijn/haar eigen woordspin kan aanbrengen. Om meer woorden te verkrijgen, kan er eventueel ook per twee gewerkt worden.

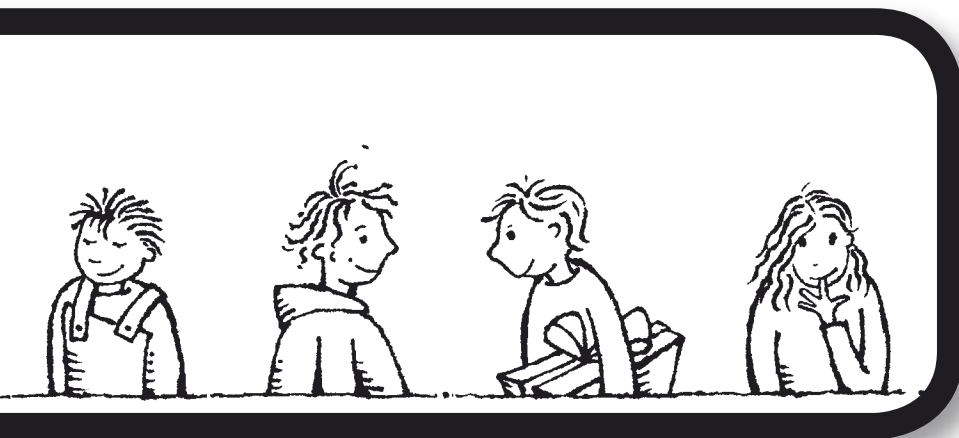
Laat je leerlingen ook eventuele vragen die bij hen opkomen tijdens de woordspin, noteren op een 'vragenblad'. Later bij de evaluatie, na de themaweek, is er ruimte voor reflectie en kun je nagaan of al hun vragen beantwoord zijn. Indien er dan nood is aan meer antwoorden, kun je hier verder op ingaan.

Verzamel de individuele woordspinnen en bouw met je klas een grote woordspin op. Je noteert alles op een flap maar je geeft hierop geen reactie. Alles wat de leerlingen aanbrengen, wordt genoteerd.

Nadien bespreek je de woordspin. Eerst krijgen de leerlingen nog een laatste kans woorden aan te vullen. Daarna verdeel je de woorden in rubrieken. Woorden die met gevoelens te maken hebben, omcirkel je met groen. Met rood omcirkel je de woorden die met het lichaam te maken hebben en met blauw de woorden die naar medische infrastructuur of materialen verwijzen.

Tenslotte kun je samen met de leerlingen besluiten dat 'ziek zijn' en vooral 'langdurig ziek zijn' een grote invloed heeft op je leefomgeving, je gemoed, je familie, je vrienden en je lichaam.

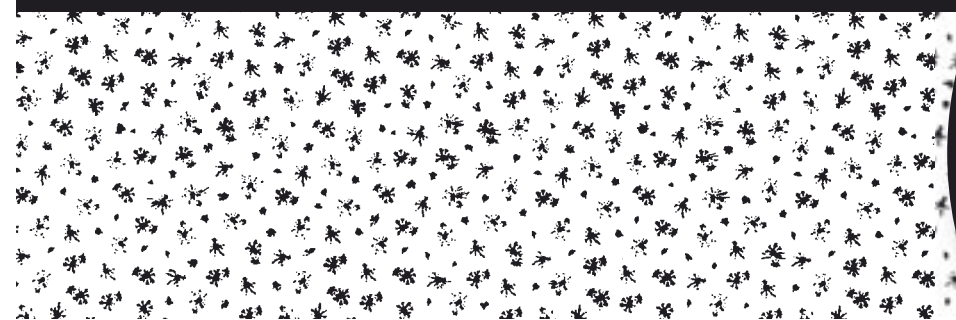

Activiteiten voor complementair groepswerk

Doelen

Volgende doelstellingen uit het leerplan W.O. van het VKBao komen hierbij aan bod:

- **Basisattitudes**
 - zelfstandig willen leren
 - problemen durven aanpakken
 - zich zo verstaanbaar mogelijk willen uitdrukken
 - willen samenwerken
 - meer willen weten
 - zich verwonderen
 - verbonden leven
 - waardegericht leven
- **Basisvaardigheden**
 - nauwkeurig waarnemen
 - onderzoeksvragen stellen
 - kwalitatief en kwantitatief vergelijken
 - conclusies trekken
 - informatiebronnen hanteren
 - informatie ordenen
 - verslag uitbrengen over de eigen bevindingen.

Verloop van het groepswerk

Je verdeelt je klas in groepen van 4 à 5 leerlingen en je organiseert 5 activiteiten. Voor de start van een werkmoment houd je eerst een oriëntatiegesprek. De groepjes krijgen 50 minuten om iedere activiteit te verwerken.

Je kiest voor complementair groepswerk. Elke groep is op hetzelfde moment met een andere activiteit bezig.

Zorg voor een centrale materiaal-tafel met materiaal waaruit je leerlingen kunnen putten om hun werkje te concretiseren.

Jij als leerkracht bent observator. Je noteert tijdens het groepswerk de dingen die je opvallen, zowel positief als negatief. Tijdens een volgende oriëntatiegesprek geef je deze feedback aan je leerlingen.

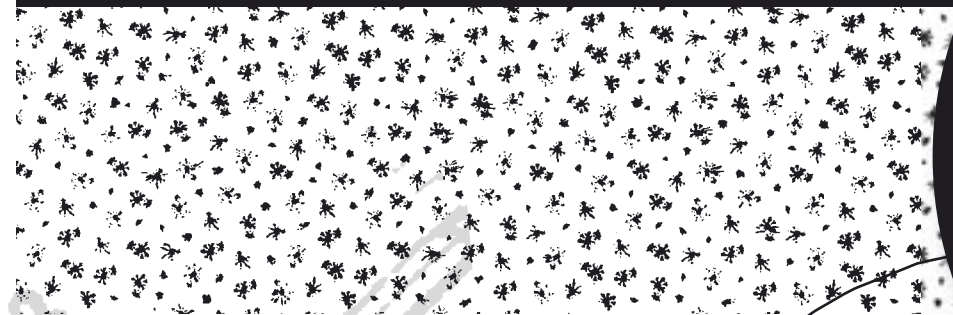
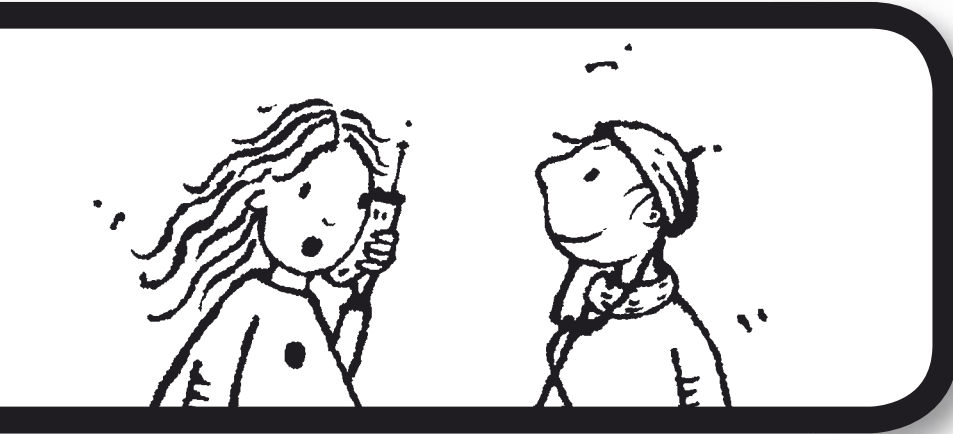
Aan het einde van elk werkmoment evalueert ieder groepje de samenwerking binnen de groep en vullen de groepsleden samen het evaluatieblad in (zie bijlage p.30).

Je werkt het thema 'ziek zijn' het best uit in een themaweek zodat elk groepje gedurende die week de kans krijgt om elke activiteit uit te voeren.

Taakverdeling binnen de groep

Binnen de groep krijgt elk lid een functie en een eigen taak. Het is wel de bedoeling dat iedereen meehelpt om deze taak tot een goed einde te brengen.

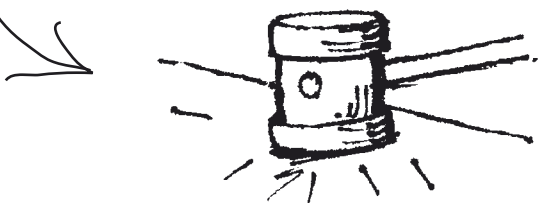
Wanneer er naar een andere activiteit wordt overgestapt, wisselen ook de functies binnen de groep. Om de functie duidelijk te maken voor iedereen binnen de groep en voor jezelf als leerkracht, laat je je leerlingen een pictogram dragen dat hun functie aanduidt.

De functies en taakomschrijvingen:

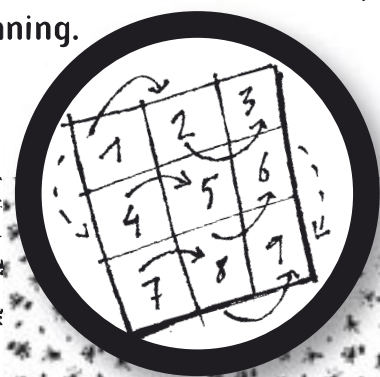
• De voorzitter

Hij/zij zorgt ervoor dat de groep tot een resultaat komt. Hij/zij ziet er ook op toe dat iedereen in de groep meewerkt. Hij/zij zorgt ook voor de zelfevaluatie van de groep.

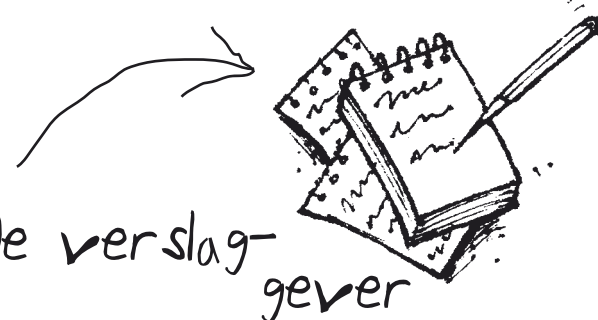
• De planner

Hij/zij stelt in een overleg met de andere groepsleden een schema of strategie op om aan de opdracht te beginnen en bewaakt de planning.

• De materiaalmeester

Hij/zij zorgt ervoor dat de groep het nodige materiaal heeft en dat het overbodige materiaal wordt teruggebracht naar de centrale materiaaltafel.

• De verslaggever

Hij/zij noteert. De leerlingen presenteren aan de hand van deze notities hun werkje.

• De bemiddelaar

Hij/zij leidt het gesprek wanneer er besluiten dienen te worden genomen. Hij/zij gaat op zoek naar een consensus.

We hebben er naar gestreefd om in elke activiteit een lesvoorstel uit te werken voor zowel de 2e als de 3e graad.

Activiteiten

Activiteit 1

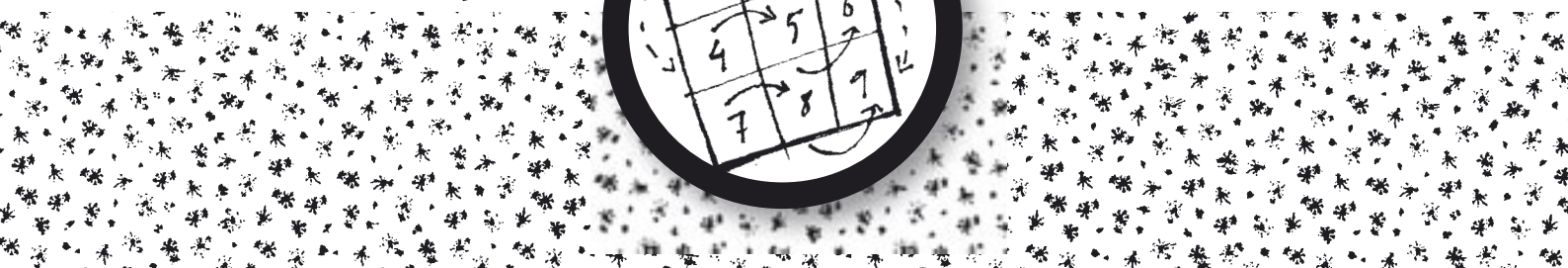
'Langdurig ziek zijn' (W.O. / Taal)

Je laat de leerlingen werken rond de ziekte waar de medeleerling, maar tevens de hele klas mee geconfronteerd wordt.

• Lessuggestie voor de 2e graad

Je vindt op www.hetklokhuis.nl een zeer begrijpbare tekst rond het thema kanker (kies 'lees', klik dan op pictogram 'biologie', daarna op pictogram 'lichaam', daarna op woord 'kanker'. Op die pagina zie je dan 'Kom maar op met

het verhaal'). In bijlage vind je alvast een korte samenvatting die je aan de leerlingen kan geven. Dankzij deze tekst kunnen ze zich een beeld vormen van wat kanker nu eigenlijk is en wat de risicofactoren zijn (zie bijlage p. 21).

• Lessuggestie voor de 3e graad

Je laat je leerlingen allerlei informatie verzamelen. Je kunt hen de volgende vragen voorleggen: Wat weet ik al? Wie kan ik aanspreken en eventueel uitnodigen voor een interview? In welke media vind ik meer informatie (kranten, encyclopedie, internet...)?

Daarna laat je de kinderen uit alle verzamelde info concreet materiaal selecteren. Je kunt tot die selectie komen op basis van de volgende vragen. Welke soort tekst wil ik schrijven (weettekst)? Voor wie schrijf ik dit? Wat ga ik ermee doen? Welke info is bruikbaar/verstaanbaar voor de lezers van mijn tekst? Wat kan/wil ik gebruiken?

Vervolgens laat je de leerlingen de geselecteerde informatie ordenen en een schema bouwen. Om de informatie te ordenen, kun je de minder inspiratievolle schrijvers ook gebruik laten maken van W-vragen (zie bijlage p. 22 - 23). Je kunt je leerlingen van de 3e graad ook zelf de W-vragen laten opstellen. Bv. hoe wil ik mijn tekst beginnen? Wat hoort er samen? ...

Nu ze de bouwstenen voor hun tekst hebben, kunnen je leerlingen de tekst uitschrijven. Het schema is de basis, maar laat hen ook extra documentatie ter ondersteuning toevoegen (bv. foto's).

Je legt er de nadruk op dat er verzorgd moet worden geschreven, zoals aandacht voor handschrift en spelling.

Tenslotte wordt het werk aan de andere groepen voorgesteld en kunnen de illustraties gebruikt worden om het geheel visueel toe te lichten.

Je gaat evalueren door alles na te lezen en eventueel een stuk te herschrijven.

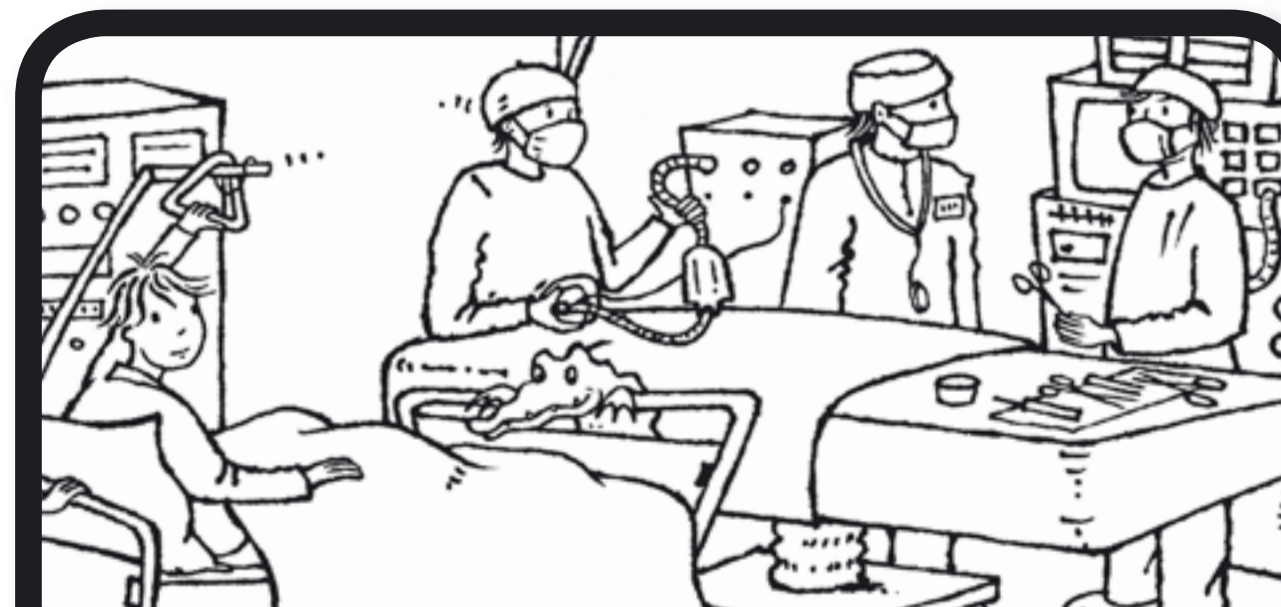
Activiteit 2 'Beeldopvoeding rond het ziekenhuis' (Muzische opvoeding)

De opdracht bestaat erin dat je leerlingen een kijkdoos maken van een ruimte in het ziekenhuis. Probeer de verschillende groepjes telkens een andere ziekenhuisruimte te laten creëren, zodat een overzicht ontstaat van de verschillende ruimtes.

• Lessuggestie voor de 2e en 3e graad

Als vooropdracht laat je je leerlingen foto's of illustraties van het ziekenhuis (zowel toestellen als personen) verzamelen. Indien er geen foto's van bepaalde ruimtes voorhanden zijn, kun

je je leerlingen die ook laten tekenen. Vraag hen ook een schoendoos mee te brengen. Ander benodigd knutselmateriaal is: schaar, lijm, stevig karton, tekenpapier, kleurpotloden en kalkpapier.

De leerlingen ontwerpen met het meegebrachte materiaal een kijkdoos van een kamer in het ziekenhuis. Doorloop met hen de volgende stappen:

- Maak vooraan in de doos een kijkgat.
 - Maak in het deksel van de doos een rechthoekige opening van 6 op 12 cm.
 - Kleef over deze opening het kalkpapier aan de binnenzijde van het deksel.
 - Knip de foto's uit en kleef hen op een stevig stukje karton.
 - Teken onder de figuur een bevestigingsstrookje.
 - Knip de figuur opnieuw uit, ditmaal met het bevestigingsstrookje.
 - Vouw het strookje om, doe er lijm op en kleef het op de juiste plaats in de doos.
 - Als alles op zijn plaats staat, plaats je het deksel op de doos.
- De Kijkdoos is klaar!

Wanneer de kijkdoos af is, laat je de leerlingen er een voor een in kijken. Je laat iedere leerling vertellen wat hij/zij ziet.

Extra voor de 3e graad

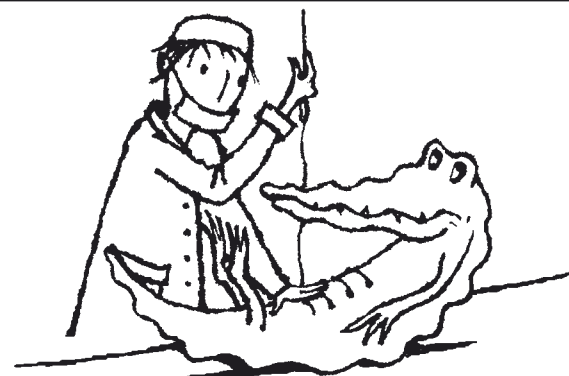
Hier kun je iets verder gaan en je leerlingen een verhaal laten fantaseren over wat er zich in de ziekenhuisruimte zou kunnen afspelen.

Na de presentatie van de kijkdoos kun je een kijkdozententoonstelling houden. Nodig hierop ouders uit. Of vraag aan het ziekenhuis of je met je klas de tentoonstelling in de hal van het ziekenhuis mag plaatsen.

Activiteit 3 'Mensen in het ziekenhuis' (W.O. - beroepen)

Het doel van deze activiteit is kinderen te laten inzien dat mensen moeten zorgen voor hun dagelijks bestaan. Ze leren ook dat samenwerking met anderen nodig is om een aantal arbeidstaken zo goed mogelijk te verrichten. Ze maken bovendien kennis met allerlei beroepen en tonen respect voor elk beroep.

Beroepen waarrond kan gewerkt worden, zijn: verpleger/verpleegster, chirurg, kinesist, anesthesist, vroedvrouw, laborant, ambulancier...

Zorg dat in de klas de praatplaten goed zichtbaar ophangen. Ze kunnen als ondersteuning dienen.

• Lessuggestie voor de 2e graad

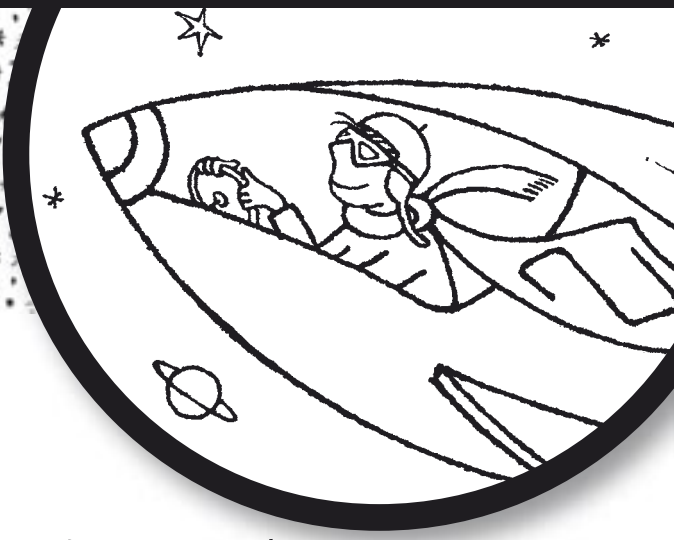
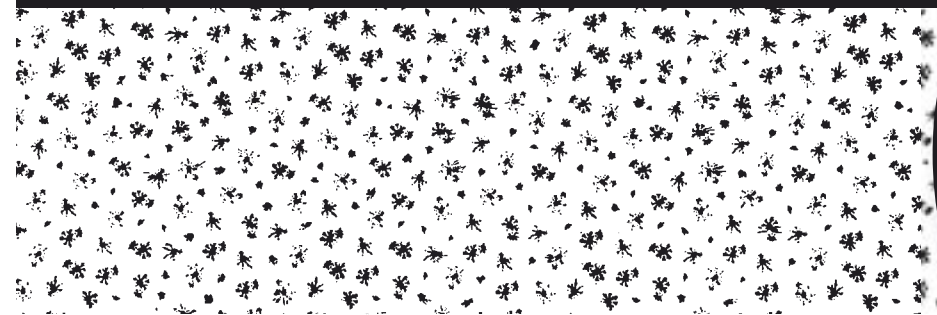
De leerlingen krijgen een aantal foto's van mensen die in het ziekenhuis werken. Zorg ervoor dat de leerlingen duidelijk kunnen zien wat de personen doen.

Daarnaast geef je hen een reeks woordkaarten met op een zijde het beroep en op de achterzijde een korte om-

schrijving van de taak van deze persoon.

Het is de bedoeling dat de leerlingen de juiste foto bij het juiste beroep plaatsen.

Op een verwerkingsblad vullen de leerlingen de nieuwe informatie aan.

• Lessuggestie voor de 3e graad

De leerlingen krijgen een reeks beroepen die in het ziekenhuis voorkomen. Verdeel je klas in groepjes. Elk groepje kiest een beroep. Let erop dat in elke groep een ander beroep wordt gekozen.

Vraag hen om op zoek te gaan in boeken, encyclopedieën of op het internet naar een korte taakomschrijving van het beroep.

Tijdens een korte presentatie vertelt elk groepje wat ze leerden over het beroep.

Op een verwerkingsblad verbinden de leerlingen de beroepen met hun specifieke taak.

Extra

Het is voor beide graden zeker interessant om een leeruitstap te maken naar het ziekenhuis of een dokter of verpleegster uit te nodigen in de klas. Je zou dan ook als activiteit 'een interview voorbereiden' kunnen inlassen. Het groepje dat hiervoor verantwoordelijk is, kan dan tijdens hun presentatie het interview houden voor de hele klas.

• Lessuggestie voor de 2e en 3e graad

Vraag je leerlingen kort te omschrijven hoe hun dag gisteren is verlopen. Op het werkblad noteren ze bij elk uur op de tijdslijn wat ze toen deden (zie bijlage p. 25). Dit werkblad kan opgefrist worden met mooie cartoons die de activiteiten van de dag weergeven. Je kan echter ook cartoons geven over het ziekenhuis en blanco kaders voor de activiteiten thuis, die de leerlingen dan zelf tekenen.

Lees het verhaal over het verloop van een dag in een ziekenhuis (zie bijlage, p. 24). De leerlingen vullen het dagverloop aan voor dit ziekenhuiskind en tekenen er ook de smileys bij die het gevoel van het kind weergeven.

Tenslotte schrijven de leerlingen samen een briefje naar hun zieke klasgenootje. Of houd contact via de site van Simon en Odil. Vraag hem/haar misschien om een dagverloop in te vullen. Laat hem/haar er ook smileys bij tekenen. Als er geantwoord is op de brief, dan kan bij de presentatie van de werkjes het dagverloop van het klasgenootje met dat van de klas vergeleken worden.

De leerlingen tekenen vervolgens een smiley achter elke activiteit. Ze plaatsen een lachende smiley 😊 bij een leuke activiteit, een droevige ☹️ als ze het geen leuke vonden en een neutrale 😐 als ze geen idee hebben.

Voor het zieke klasgenootje kan dit ook de start zijn van een internetdagboekje. Elke dag is één leerling verantwoordelijk voor het invullen van het internetdagboek en het mailen ervan naar het zieke kind. Hier kan gebruik gemaakt worden van de site van Simon en Odil (www.simonodil.com).

Activiteit 4

'Een dag in het ziekenhuis' (w.o.)

Het doel van deze activiteit is kinderen te laten inzien dat hun tijdsbesteding gelijkenissen en verschillen vertoont met die van langdurig zieke kinderen. Ze leren beseffen dat tijdsbeleving subjectief is. Bij aangename gebeurtenissen vliegt de tijd voorbij. Maar de tijd kruipt langzaam als je je verveelt of als je ergens op wacht. Kinderen beleven bewust dit ritmische karakter van de tijd en kunnen dit illustreren.

Activiteit 5 'Gevoelens exploreren' (Muzisch taalgebruik)

De leerlingen krijgen een 4-tal gedichten aangeboden (zie bijlage p. 27 - 30). Het doel is 'ziek zijn', en in het bijzonder de muzische expressie ervan met een open houding te benaderen. Bovendien leren kinderen zo de eigenheid van de muzische expressievormen aanvoelen, begrijpen en waarderen. Ze leren de ander in zijn expressie ontmoeten en de band leggen met de innerlijke wereld.

• Lessuggestie voor de 2e en 3e graad

Je verdeelt je klas in groepjes. Elk groepje kiest 1 gedicht waarrond ze willen werken. Op een opdrachtenblad lossen ze samen een reeks opdrachten op. De opdrachten zijn :

- Lees de 4 gedichten in stilte en kies het gedicht dat jou het meest aanspreekt.
- Lees dat gedicht op een fluistertoon voor in je groep.
- Vertel kort waarom je dit gedicht koos.
- Welk gevoel roept dit gedicht bij je op ? Boos, angstig, blij, weemoedig ... ?
- Kies als groep 1 gedicht dat jullie aan de hele klas willen voorstellen.

- Ga op zoek naar expressiekansen in het gedicht. Hoe ga je het zeggen? Welke intonatie is nodig om het juiste gevoel weer te geven? Waar zal je op letten als je het gedicht voordraagt?

Extra voor de 3e graad

De leerlingen schrijven een kort gedicht over 'ziek zijn'. Bv. een elfje, een naamgedicht ... Laat dit gedicht op een grote flap schrijven en hang het op zodat iedereen het kan lezen. Je kunt het voorgedragen gedicht opnemen met een digitale camera en het naar het zieke klasgenootje mailen.

Toonmoment

De groepjes stellen om de beurt hun resultaten voor aan de klas. De groepjes bouwen elk in hun hoek van de klas hun studio uit. Hier geven zij hun presentatie voor de rest van de klas.

• Activiteit 1 'Langdurig ziek zijn' - weettekst

De leerlingen van de 2e graad vertellen de klas wat kanker is. De 3e graad leest zijn tekst voor en licht dit toe a.h.v. beeldmateriaal. Het groepje beantwoordt ook vragen van medeleerlingen.

• Activiteit 2 'Beeldopvoeding rond het ziekenhuis' - kijkdoos

De leerlingen stellen hun kijkdoos voor. De rest van de klas vertelt wat ze ziet en welke ziekenhuisruimte de kijkdoos zou kunnen voorstellen. Nadien geeft het groepje nader uitleg.

• Activiteit 3 'Mensen in het ziekenhuis' - beroepen

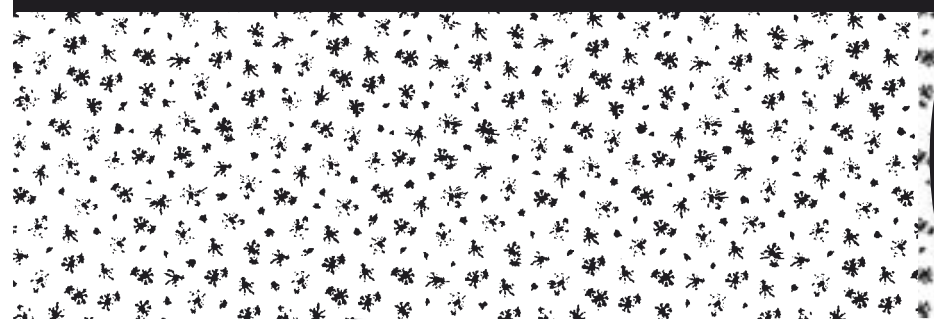
De 2e graad vertelt welk beroep bij welke foto past en wat het beroep inhoudt. Leerlingen van de 3e graad presenteren het door hen gekozen beroep. Ook het interview met een dokter of verpleegster kan nu gehouden worden.

• Activiteit 4 'Een dag in het ziekenhuis' - vergelijking tijdsbesteding

De leerlingen vergelijken hun tijdsbesteding met die van hun zieke klasgenootje. Ze geven ook een kort verslag over de werking van het dagboek en het contact via internet.

• Activiteit 5 'Gevoelens exploreren' - gedicht

De leerlingen brengen het gedicht dat hun groep koos. Ze verwoorden ook kort waarom ze het gedicht kozen en wat hen trof. Belangrijk is dat de intonatie het gevoel weergeeft.

Eindactiviteit

Evaluatie groepswerking en project

De leerlingen verwoorden hoe de samenwerking in de groep was en wat ze bijzonder vonden aan dit project. De andere leerlingen krijgen de kans om

hun waardering voor het werk van de groep uit te drukken. Je kunt hiervoor het document uit de bijlage gebruiken (zie p. 31).

Bijlagen

'Het leven zoals het is: de Klas'

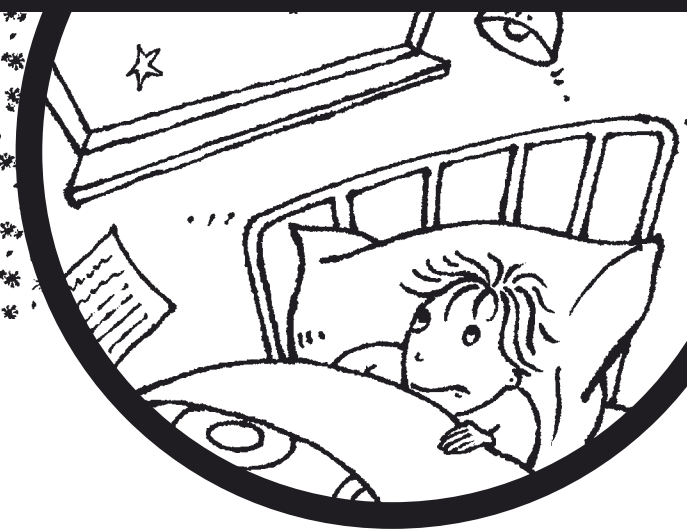
4.00 uur.

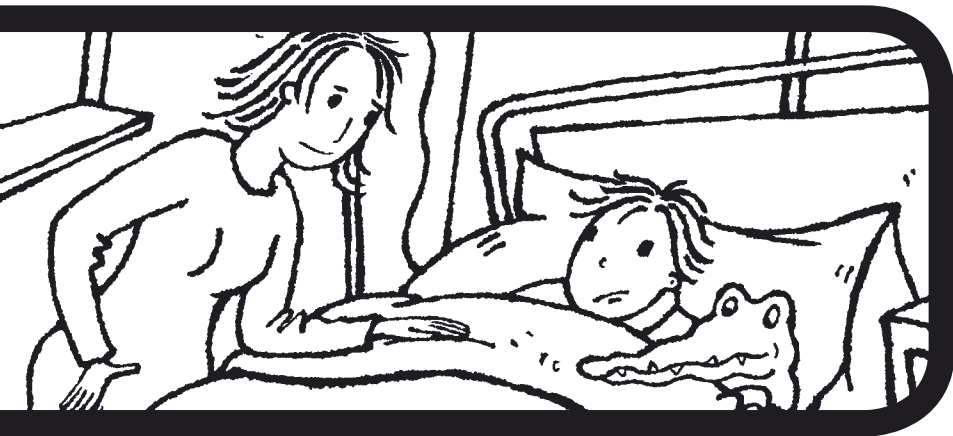
De schoolbel rinkelt. Alle kinderen haasten zich over het speelplein naar de rij. Ook de leerlingen van het vierde leerjaar. Iedereen gaat op zijn plaats staan. 'Heb je Steffie gezien?', vraagt Ans aan Johan. 'Nee, die zal nog lekker lui in haar warme bed liggen.', antwoordt hij.

Wanneer de tweede bel over het schoolplein klinkt, komen de meesters en juffen naar buiten. Vreemd, meester Bart is er niet. Zou hij ziek zijn? In de rij klinkt het al van 'Yes, lekker geen les!' en van 'Oei, nu krijgen we zeker les van juf Ria van het derde! Saai!'. Want juf Ria komt al naar de rij toegestapt. 'Komen jullie maar mee naar de klas.', zegt ze. 'Waar is onze meester?', roept Alex. 'Ssst!', maant juf Ria aan. Ze stappen naar de klas en hangen hun jassen aan de kapstok. 'Ga maar zitten en neem

je taalboek op bladzijde 84. Lees daar het verhaal over ziek zijn.', zegt juf Ria. 'Jullie meester is even bij de directeur. Hij zal jullie dadelijk wel uitleg geven.' De juf gaat naar haar klas en laat de klasdeur openstaan. In de klas weerklinkt er stilaan wat geroezemoes. Wat is er toch aan de hand? Onze meester bij de directeur? En waar is Steffie? Zou zij er iets mee te maken hebben? ... Honderden vragen worden er door elkaar gesteld.

Plots klinkt er een kort kuchje door de klas. 'Meester Bart!' Je komt toch nog!', roept Bram. In de klas klinken de vragen nog luider. 'Willen jullie eens even luisteren!', roept meester Bart. Het wordt stil in de klas. 'Kom allemaal naar de vertelhoek.', zegt hij. 'Ik moet jullie wat vertellen.'

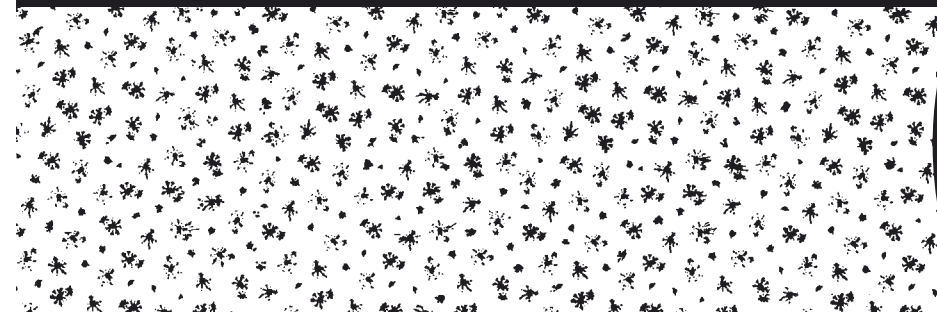
'Kunnen we niet wachten tot Steffie er is?', vraagt Aida. 'Nee, dat zal moeilijk gaan. Wat ik jullie wil vertellen gaat over Steffie.', zegt meester Bart.

Iedereen wacht gespannen af. Wat zou er aan de hand zijn? Gaat Steffie van school veranderen? 'Luister.', zegt meester Bart.

20

'De ouders van Steffie zijn net bij me geweest. Ze hebben me verteld dat Steffie voor een tijdje niet naar school kan komen. Ze wordt in het ziekenhuis opgenomen. De dokters hebben gezien dat er wat mis is met het bloed van Steffie en nu moeten ze proberen haar beter te maken. Dat kan alleen als ze haar opnemen in het ziekenhuis.' Het is heel stil. 'Mogen we haar gaan bezoeken, meester?', vraagt Jeroen. Dat weet ik nog niet maar we kunnen misschien wel eens nadenken over wat we voor haar zouden kunnen doen. 'We kunnen haar schriften bijwerken!', zegt Heleen. 'Of... we kunnen haar een kaartje sturen!', roept Benjamin. Zo klinken er heel wat ideeën door mekaar. Meester Bart noteert ze allemaal op een grote flap. 'Wel,' zegt hij, 'Dit wordt ons plan voor de volgende weken. Maar met één ding wil ik vandaag al van start gaan. Wisten jullie dat we via het internet met Steffie in contact kunnen blijven. We kunnen via de website van Simon en Odil berichten naar haar versturen. Wat vinden jullie ervan om ons "klasdagboek" elke dag naar haar te mailen?' 'Kunnen we ook foto's meesturen?', vraagt Heleen. 'Wat natuurlijk, idioot...', roept Johan. 'Sorry, dat ik het vraag.', zegt Heleen. 'Dat lijkt me een zeer goed voorstel van je Heleen.', zegt meester Bart. 'Wie wil er vandaag beginnen? Wie is journalist en wie fotograaf?' Er wordt een beurtrol opgemaakt en iedereen werkt er enthousiast aan mee.

Peter Peters

'Wat is Kanker?'

Kanker is een ziekte die zich heel langzaam ontwikkelt. Ons lichaam bestaat uit allemaal cellen, precies allemaal kleine bouwsteentjes. En die cellen delen zich. Die delen zich je hele leven lang in je lichaam. Oude sterven af, nieuwe komen erbij. Maar het kan gebeuren dat zo'n cel zich in het wilde weg begint te delen en te vermenigvuldigen. Dan zijn er 'abnormale' cellen in je lichaam aanwezig, dat wordt een 'tumor' genoemd. En die kwaadaardige tumorcellen gaan hun pijlen nu richten op de gezonde cellen rondom hen. Ze proberen daar binnen te dringen en brengen daar de eerste schade aan, vervolgens banen ze zich een weg via het bloed naar andere delen van het lichaam. En dan spreken de dokters van 'uitzaaiing' van de tumor.

In principe kun je overal kanker krijgen, maar het meest is het borstkanker (bij vrouwen) en longkanker (bij mannen). Maar kanker ontwikkelt zich in elk lichaamsdeel op een andere manier. Alleen het beginstadium van kanker is altijd hetzelfde. Dit is wel een belangrijke ontdekking, want op die manier kan men de ziekte beter behandelen en genezen.

In vergelijking met volwassenen komt kanker bij kinderen niet zo veel voor. Er zijn een aantal risicofactoren die er voor kunnen zorgen dat mensen kanker krijgen. Die risicofactoren zijn voornamelijk:

- ongezond eten;
- roken;
- te veel alcohol drinken;
- te veel en onbeschermd in de zon lopen;
- erfelijkheid.

Maar deze factoren spelen uiteraard niet bij kinderen. Als kinderen kanker krijgen heeft dat meestal geen duidelijke oorzaak. De meest voorkomende soort kanker bij kinderen is leukemie, dat is kanker in het bloed.

Om kanker te behandelen zijn er verschillende manieren, afhankelijk van welk soort kanker je hebt:

- door een operatie;
- door bestraling (radiotherapie);
- door medicijnen (chemotherapie);
- een combinatie van deze behandelingen.

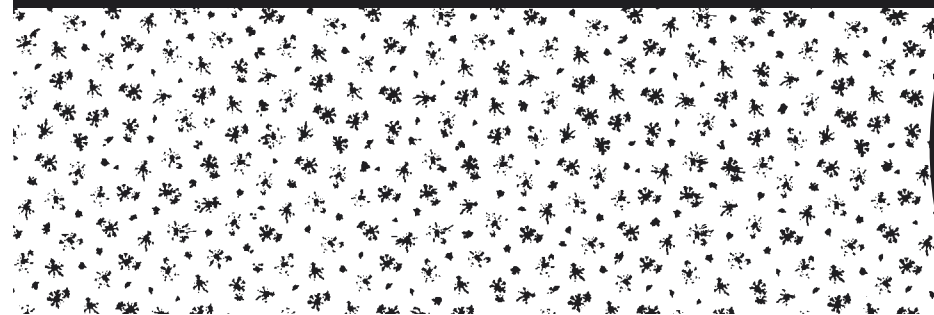
W-vragen

Zoek in de tekst naar antwoorden op deze W-vragen. Schik je antwoorden en schrijf een korte weettekst over kanker.

- Wat is kanker?
- Welke soorten kanker ken je?
- Hoe herken je kanker?
- Waardoor vergroot de kans dat je kanker kan krijgen? Hoe kun je kanker krijgen? Is kanker besmettelijk?
- Wat doet men om kanker te behandelen?
-

- Bedenk zelf nog één W-vraag.

.....

Schrijf hieronder de antwoorden op je W-vragen.

.....

.....

.....

.....

.....

Schrijf nu hier je weettekst.

.....

.....

.....

.....

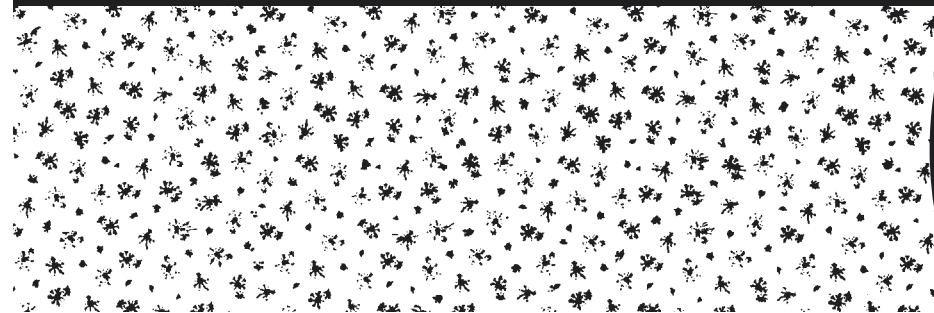
.....

'Een dag in het ziekenhuis'

In het ziekenhuis krijg je niet de kans om lang te slapen. Om 7 uur wordt je wakker gemaakt. En onmiddellijk is het al één en al bedrijvigheid. Polsslag nemen, bloeddruk en temperatuur meten, bloedafnames voor bloedonder-

zoeken. Soms gebeurt het ook dat je zelfs je ochtendplasje in een potje moet afgeven. Maar tussen 8 en 9 uur wordt het ontbijt geserveerd. Lekker! Na het ontbijt is het tijd voor de dagelijkse hygiëne. Uiteraard ben je groot genoeg om je zelf te wassen, maar soms ben je te ziek en dan komt de verpleging jou een handje helpen. Rond 10 uur zit dat werk er meestal op. Nu beginnen de verschillende onderzoeken: radiologie voor RX of scanners, ook hart- of longonderzoeken. Soms moeten er ook vervelende prikken voor beenmerg of ruggenmerg genomen worden, maar dat gebeurt steeds onder verdoving zodat je niets voelt. Zijn er die dag geen onderzoeken gepland, dan kun je les volgen in de ziekenhuisschool. Het gebeurt ook dat de juf of meester aan je bed komt zitten om samen huiswerk te maken. Dat is niet elke dag het geval. Ook vrijwilligers komen langs die met je knutselen of spelen zodat de tijd aangenaam wordt doorgebracht. Ondertussen zal je wel honger hebben gekregen. Je hebt gelijk; het is middag! Ook de

dokters en de verpleging gaan nu een hapje eten. Rond 13u30 wordt opnieuw je polsslag genomen, je bloeddruk en je temperatuur gemeten en eventueel opnieuw bloedafnames. De volgende vier uren zijn de beste van de dag, want het bezoeken is aangebroken. Heb je geen bezoek dan kun je je ontspannen met tv-kijken, op de playstation spelen en natuurlijk ook spelen en chatten op de computer via o.a. de site van Simon en Odil. Heb je liever zin in een goed boek of een stripverhaal? Geen nood, bij de mensen van de bibliotheek kun je die uitlenen. Het kan echter ook zijn dat je je die dag veel te ziek of te moe voelt, door alle onderzoeken en behandelingen. Dan heb je nood aan vier uren rust. Tegen 18 uur is het bezoeken afgelopen en mag je alweer aan tafel aanschuiven. Maar soms ben je die ziekenhuiskost meer dan beu. Gelukkig zijn er nog je ouders die raad weten en bijvoorbeeld zelfgemaakte spaghetti meebrengen. Om 19 uur wordt nog eens je polsslag genomen en meet men je bloeddruk en temperatuur. Tot ongeveer 22 uur heb je verder de tijd om te rusten zodat je sneller geneest. Om 22 uur gaat het licht uit en is het slaaptijd. Toch is het vaak moeilijk om de slaap te vatten. Infuuspompen en machines waarmee je door je ziekte verbonden bent, piepen voortdurend. Ook de nachtverpleegster komt nog snel je polsslag opnemen en je temperatuur meten. Maar uiteindelijk lukt het je om de slaap te vatten, dromend dat je binnenkort naar huis kan ...

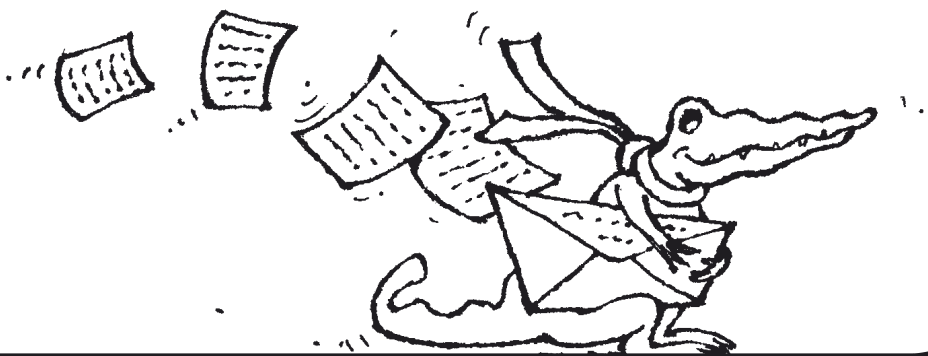

Dagindeling

In het ziekenhuis

Thuis en op school

.....	▶	06.00u	◀	
.....	▶	07.00u	◀	
.....	▶	08.00u	◀	
.....	▶	08.30u	◀	
.....	▶	09.00u	◀	
.....	▶	10.00u	◀	
.....	▶	11.00u	◀	
.....	▶	12.00u	◀	
.....	▶	13.00u	◀	
.....	▶	14.00u	◀	
.....	▶	15.00u	◀	
.....	▶	16.00u	◀	
.....	▶	17.00u	◀	
.....	▶	18.00u	◀	
.....	▶	19.00u	◀	
.....	▶	20.00u	◀	
.....	▶	21.00u	◀	

Gedichten

Alle gedichten zijn geselecteerd uit de bundel 'Kom maar dichter', gebloeemleesd door Jan Van Collie, Averbode,

1990. Verdere inspiratie vind je ook in 'De dichter is een tovenaar', eveneens samengesteld door Jan Van Coillie, Averbode, 2000.

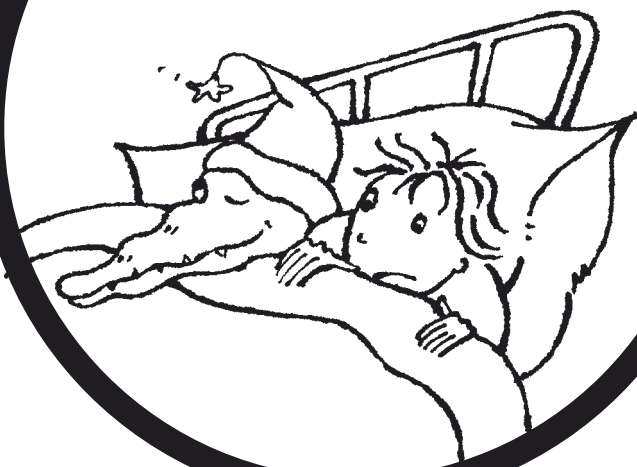
Ziekenhuis

Zo weg was ik nog nooit.
Kon ik de stilte
maar uit de kamer vegen
tegen de gordijnen praten
of mezelf oplaten als een vlieger.

Kon ik maar slapen en dromen
van thuis.
Geen dokter, geen zuster
geen pijn in mijn buik.

En later vertellen
over het ziekenhuis.

Johanna Kruit

Ziek in bed

een kop vol mist
lig ik maar en tuur
naar het plafond van
grijze vlekken.
Tussen vier muren
gordijnen dicht
lig ik maar en luister
naar de geluiden buiten:
het zoemen van een vliegtuig
het blaffen van een hond, ver weg
het rinkelen van een tram
een kinderstem: honderd ... ik kom!
Verstopt onder de dekens
lig ik en wacht
tot jij me vindt
ik wacht
wacht
wacht

Jan 't Lam

Bang voor dokters

Ik moest bij de dokter komen,
heerejee, wat bang was ik.
Weet je waar ik van moest dromen?
Van een hele nare prik.

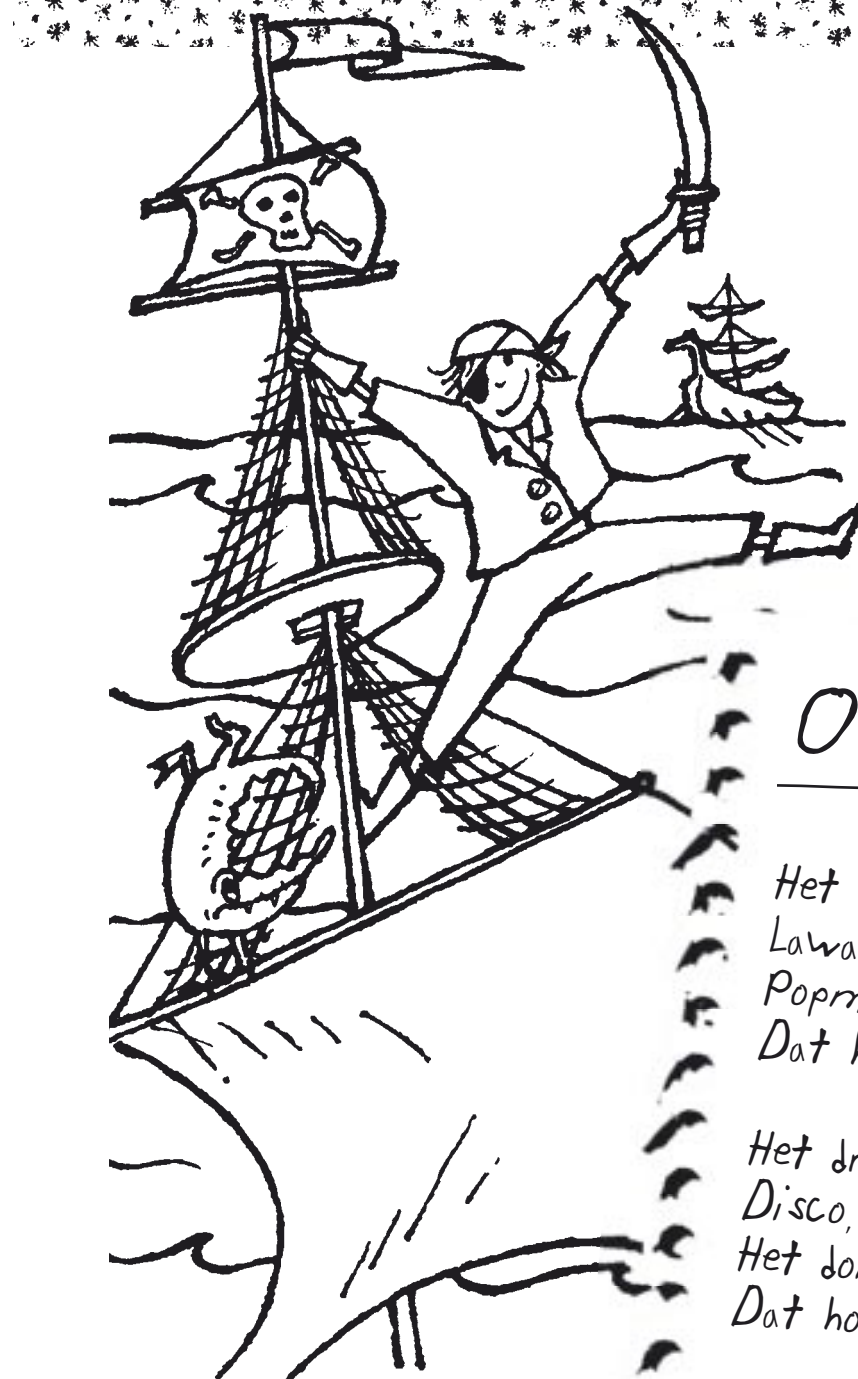
Bij de dokter in een hoekje
al mijn kleren uitgedaan:
zomaar in mijn onderbroekje
moest ik voor de dokter staan.

En daar stond ik met mijn witte,
met mijn maag're ribbenkast.
Ik mocht op een stoel gaan zitten
en daar plakte ik aan vast.

Dokter klopte op mijn schouder,
dokter kneep eens in mijn arm.
en ik kreeg het steeds maar kouder
en toch was het daar wel warm.

En ik zat maar in die kamer
en toen sloeg hij potverdrie
met een hele grote harmer
op mijn knie!

Willem Wilmink

Overdag in bed.

Het huis lijkt wel een schip
Lawaai, met herrie in de kajuut
Popmuziek in het vooronder.
Dat hoor je als je ziek bent.

Het dreunt in alle ruimten
Disco, pop, klassiek en jazz.
Het dondert allemaal samen.
Dat hoor je in je kooi.

De matrozen, stuurman, Kapitein
Ze luisteren naar muziek.
Alleen jij ligt eenzaam in je hut.
Dat voel je als je ziek bent.

Remco Ekkers

Evaluatieblad groepswerking

altijd

soms

nooit

De opdrachten waren duidelijk.

☐☐☐

We gingen meteen aan de slag.

☐☐☐

Iedereen werkte mee.

☐☐☐

We hielden ons aan de opdracht.

☐☐☐

We luisterden naar mekaar.

☐☐☐

We stelden vragen aan mekaar.

☐☐☐

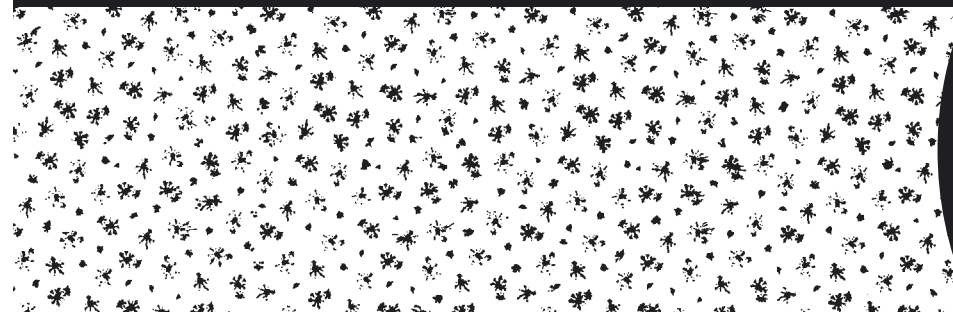
We hielpen mekaar.

☐☐☐

We gaven complimentjes.

☐☐☐

We zijn tevreden over ons werk.

☐☐☐

Colofon

Langdurig ziek zijn

Handleiding voor de leerkracht voor kinderen van 8 tot 12 jaar

Simon & Odil is een geregistreerd merk van vzw 4 Kids

Auteur: Edwin Geets

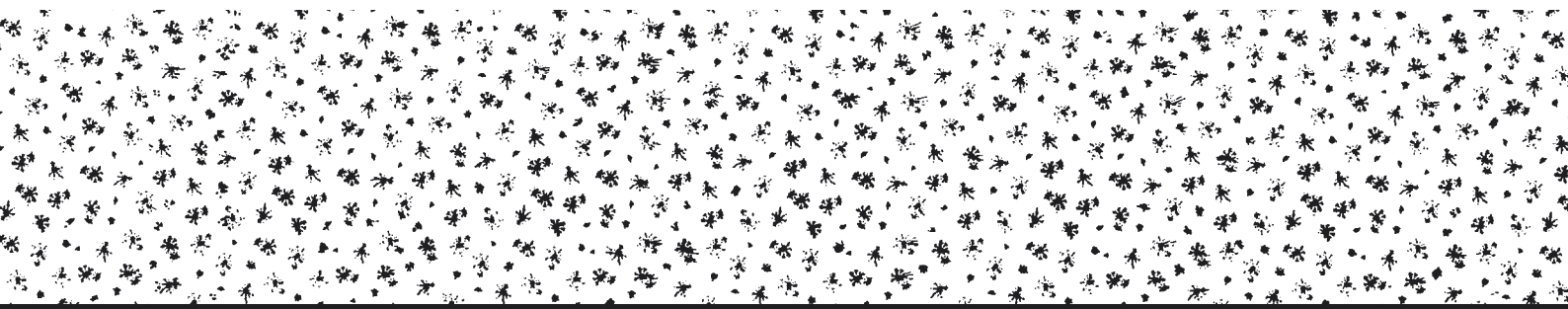
Illustraties en vormgeving: Lucy Elliott

www.simonodil.com

www.averbode.be

Een realisatie van Nv uitgeverij Averbode in
samenwerking met vzw 4 Kids, Boniverlei 15,
2650 Edegem

D/2006/39/140
ISBN -10 90-317-2397-5
ISBN -13 978-90-317-2397-3

Wie is Simon?

Simon is een gezonde jongen van negen die echter de pech heeft ziek te zijn geworden. Hij leest graag en tekent veel, zeker als hij weer eens een hele tijd in het ziekenhuis moet blijven. En toch is Simon een held: als hij in het ziekenhuisbed ligt, bedenkt hij allerlei avonturen die hij dan samen met zijn vriend Odil kan beleven. Of misschien wel echt beleeft? Odil heeft hij als knuffel gekregen bij zijn geboorte. Eigenlijk speelde Simon nog amper met zijn knuffels. Voetbal en autootjes zijn immers veel toffer. Maar op één of andere vreemde manier is Odil meegereisd in het koffertje van Simon toen hij naar 't ziekenhuis moest en sindsdien zijn ze onafscheidelijk.

Simon mist zijn andere vriendjes, de jongens en meisjes van zijn klas en van de sportclub, wel heel erg. In het begin kwamen ze regelmatig op bezoek, maar na een tijdje verminderde dat sterk. Ach ja, ze hebben ook zoveel te doen; ook al komen ze op bezoek en sturen ze hem ook wel e-mailtjes door met al hun belevenissen. Maar soms wordt het heel eenzaam op zo'n grote witte ziekenhuiskamer. En lijken de uren wel 120 minuten te duren. Maar dan is er natuurlijk nog altijd Odil ... of een nieuw avontuur. Eigenlijk is Simon van niks echt bang; en hij doet ook erg zijn best om terug beter te worden. En soms gebeurt er iets ongelooflijks. Zo kennen alleen Simon en Odil het geheim van het schilderij in de ziekenhuiskamer (zie 'Schots en scheef').

Wie is Odil?

Odil, de knuffelkrokodil, is Simons allerallerbeste vriendje aan wie hij alles kan vertellen. Simon heeft Odil gekregen toen hij geboren werd. De laatste tijd was Simon zijn knuffel wat uit het oog verloren. Maar sinds Odil stilletjes mee naar het ziekenhuis is gegaan, zijn ze onafscheidelijk, ook al vinden Simons schoolkameraden het wat onnozel dat hij die gekke krokodil altijd bij zich heeft. Maar dat kan Simon juist niks schelen. Odil houdt ook erg veel van Simon, maar hij vraagt zich wel voortdurend af waarom zijn vriendje altijd op avontuur wil gaan. In zijn dromen is Odil misschien wel een echte superheld, maar eigenlijk is het een grote schijtebroek. Werkelijk alles maakt hem bang, ook al zet hij dikwijls een grote mond op. Maar dat is natuurlijk niet zo moeilijk voor een krokodil. En die grote muil wil hij dan ook nog eens altijd volproppen met allerlei lekkers, vooral met chocolade (zie 'In de soep') en andere dessertjes. Als er iets is waaraan Odil een hekel heeft, is het wel aan water. En dat is natuurlijk wel raar voor een krokodil.

Oh ja, nog één ding: Odil is ook heel erg lui. Altijd wil hij slapen: 's morgens wil hij nog uitslapen als de zon al hoog aan de hemel staat, na de lunch wil hij een middagdutje doen en 's avonds gaat deze krokodil met de kippen op stok.